

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

IMAGINACE

Tomáš Novotný

Plzeň 2021

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění
Studijní obor Nová média
Specializace Multimediální design

Bakalářská práce

IMAGINACE

Tomáš Novotný

Vedoucí práce: Doc. akademický malíř Vladimír Merta
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2021

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Tomáš NOVOTNÝ**
Osobní číslo: **D18B0095P**
Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimediální design, specializace Nová média**
Téma práce: **Imaginace**
Téma práce anglicky: **Imagination**
Zadávací katedra: **Katedra výtvarného umění**

Zásady pro vypracování

Dílo by mělo být zpracované v mediu malby.

Malba bude provedena na jeden obraz o rozměru cca dva metry na čtyři metry.

Tato malba bude kombinovat techniky, jako je například tuš, akvarely a další.

Tvůrčí záměr: Samotná malba by měla reflektovat pocitové vjemy dané okamžikem, společně se strachem a fobii, které autora doprovázela v průběhu dětství a dospívání.

Rozsah průvodní zprávy: min. 3 normostrany textu.

Rozsah teoretické části: **min. 3 normostrany textu**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování BP**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

GOMBRICH, E. H. *Příběh umění*. Druhé vydání. Praha: Agro, 1997. ISBN 80-7203-143-0.

Vedoucí bakalářské práce: **Doc. akademický malíř Vladimír Merta**
Katedra výtvarného umění

Oponent bakalářské práce: **Mgr. BcA. Denisa Bytelová**
Katedra výtvarného umění

Datum zadání bakalářské práce: **31. října 2020**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2021**

Doc. akademický malíř Josef Mištera v.r.
děkan

Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D. v.r.
vedoucí katedry

V Plzni dne 31. října 2020

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracoval samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, duben 2021

.....

podpis autora

OBSAH

1. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY	2
2. SOUVISLOST BAKALÁŘSKÉ PRÁCE S PŘEDCHOZÍMI DÍLY.....	3
3. PROCES PŘÍPRAVY A TVORBY	3
4. MOTIVY V MÉM OBRAZE.....	5
5. POPIS VÝSLEDNÉHO DÍLA	6
6. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	7
7. RESUMÉ	8
8. SEZNAM POUŽITÝCH PŘÍLOH.....	9

1. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Jako téma své bakalářské práce jsem si vybral imaginaci. Imaginace obsahuje všechny principy, které bych chtěl používat během tvorby. Toto téma mi dává široký prostor pro práci s představivostí a pro hledání vizuálních podobností jednotlivých skvrn, které mi vzniknou na ploše. Jelikož mi toto téma dovoluje pracovat nahodile, tak pro mě samotného bude překvapivé, jak má práce dopadne.

„Imaginace (z lat. *imago*, obraz, představa) je schopnost člověka vyvolávat v mysli představy či „obrazy“, které se mohou vázat k předchozí zkušenosti jako vzpomínky („reproduktivní imaginace“), mohou však tento „materiál“ různě přetvářet a vytvořit tak nové představy.“¹

Zárodky mého pozorování skvrn se nachází již v dětství. Má fantazie fungovala spontánně při hledání vizuální podobnosti v neurčitých tvarech nebo flecích. Pravděpodobně na mě měly vliv i zdi budovy, kde jsem vyrůstal. Na zdech vznikaly obrysy od opadané omítky. Vždy když jsem je viděl, přemýšlel jsem, co mi který obrys připomíná. Je to vlastně podobný myšlenkový pochod, jako když člověk pozoruje různé tvary mraků. Stejně to mám i s imaginativním myšlením při své tvorbě.

„imaginace [lat.], obrazotvornost, obrazivost, představivost; synonymum i ekvivalent fantazie. V psychologii nemá imaginace ustálený význam. Obvykle se jí míní vybavování představ, které může být buď spontánní, nebo navozené vnějším podnětem. Někdy se též hovoří o imaginativním myšlení.“²

„imaginativní umění, nové označení jednoho vývojového proudu 30. a 40. let 20. st., který spojuje členy pražské surrealistické skupiny (J. Štyrský, Toyen, F. Muzika). (...) Tato širší koncepce dovolila často izolovaně působící díla vysvětlit v širším společenském kontextu. Principem je zobrazení vnitřních, fantazijních představ umělce a jeho osobních vjemů a zážitků. Dochází

¹ Wikipedia contributors. *Imaginace*. WIKIPEDIA. <https://cs.wikipedia.org/wiki/Imaginace>

² *Malá československá encyklopedie: III. svazek I-L*. Praha: ACADEMIA, 1986. ISBN 21-118-84.

ke spojení v ireálné celky, které obsahují též formy reálného světa, ale v podobě symbolů zachycujících materializované představy umělce.“³

2. SOUVISLOST BAKALÁŘSKÉ PRÁCE S PŘEDCHOZÍMI DÍLY

V mé bakalářské práci se objevuje několik motivů, které jsem použil během studia na naší fakultě. V zimním semestru prvního ročníku jsem se ve své klauzurní práci zabýval tím, jak funguje představivost. Vyfotil jsem obrys na zdi způsobený opadanou omítkou a ptal se lidí různého věku, co jim připomíná. Díky tomu jsem vytvořil seznam jejich fantazií a tři obrazy evoluce toho, co opadaná omítka připomínala mně. Další klauzurní práce jsem měl postavené na elementu strachu a nočních můr. Spojení těchto motivů mě dovedlo ke zvolení tématu pro mou bakalářskou práci.⁴

3. PROCES PŘÍPRAVY A TVORBY

Od začátku jsem věděl, že bych chtěl pracovat s velkou plochou. Velká plocha dokáže vtáhnout diváka do děje. Ze stejného důvodu s velkoplošnou malbou pracovali například Mark Rothko a Jackson Pollock.

U média jsem volil mezi plátnem a papírem. Nakonec jsem si vybral papír, protože se na něm lépe rozpíjí tuš i ostatní vodové barvy, což u plátna tak snadno nejde. Také je lépe dostupný v takové velikosti, kterou jsem potřeboval. Výhoda velkého formátu papíru je, že ho mohu mít položen na zemi a zároveň na něm klečet. Díky tomu se mohu po celé ploše pohybovat. Nevýhoda asi bude při instalaci tohoto trhavého a tenkého materiálu.

³ *Malá československá encyklopedie: III. svazek I-L*. Praha: ACADEMIA, 1986. ISBN 21-118-84.

⁴ Příloha číslo 1 – Předchozí práce

Než jsem začal malovat, vytvořil jsem si na papíře sekce. Postupoval jsem u každé stejným způsobem. Nejprve jsem papír polil vodou a do mokré plochy jsem rozpíjel tuš. Postupně jsem plochu začal plnit expresivními výjevy na motivy mých nočních můr společně s náhodným rozpíjením tuše.⁵ Abstraktní skvrny, které mi vznikly, jsem následně dokresloval podle toho, jaké asociace ve mně vzbuzovaly. Jelikož jsem tvořil spontánně, tak se mi na obraze objevili například raketa, křičící plešatý pán nebo hlava slepice. Vše je ve stylizované formě zobrazení. Nešlo mi o anatomickou přesnost. Je možné, že divák si na stejném místě jako já hlavu slepice nepředstaví a uvidí něco jiného.

„Malba prostě nikdy není neosobním netečným objektem, který se vynořil odnikud a mimo jakékoliv souvislosti. Vyjadřuje mnohem více než pouze to, co vidí oči diváka. Za jeho hmotnou podobou nacházíme celý složitý svět vyjádřený skrytým jazykem, jenž musíme nejprve dešifrovat, abychom umělecké dílo pochopili ve všech jeho rozměrech.“⁶

Snažil jsem se zaplnit většinu bílé plochy a vytvořit prostředí pro diváka, jehož pohled může přeskakovat od jednoho místa k druhému. Na obraze jsem záměrně nechal některé skvrny a místa nedokončené, abych dal prostor pro divákovu fantazii.

Jako předposlední krok jsem vytvořil větší kontrast mezi jednotlivými plochami tím, že jsem některé ztmavil a jiné naopak nechal bílé. Na závěr jsem zvolil jednoduché barevné orámování, které obraz osvěžilo. Původně jsem ho chtěl vést po celém obvodu obrazu, ale z pocitového hlediska mi přijde nedokončený obdélník do jisté míry více znepokojující.⁷

⁵ Příloha číslo 2 - Dokumentace procesu tvorby

⁶ Mistři světového malířství- Jordi Vigué VIGUÉ, Jordi. *Mistři světového malířství*. Čelistic: Rebo Production CZ, 2006.

⁷ Příloha číslo 3 – Finální úprava obrazu

4. MOTIVY V MÉM OBRAZE

Největší jmenovatel motivů je náhodná asociace, kterou vytvořila má fantazie. Tyto motivy se často odvíjí i od toho, v jakém rozpoložení se zrovna nacházím. Sem patří již zmiňovaná raketka nebo hlava kříčícího pána. Mezi motivy se však objevuje ještě podskupina, kterou spojuje téma strachu. Strach mě vždy fascinoval. Například při sledování hororového filmu, při nočních můrách nebo při horečkách. V takových snech se člověk nachází až v chaotických a surreálných situacích, kde jednotlivé fragmenty pospolu nedávají smysl. O podobné ztvárnění chaosu a napětí se snažím při mé tvorbě.

Na obraze se mi tak objevují kreatury, které mi vznikaly pod rukou, když jsem tento obraz maloval na staré školní půdě. Tvořil jsem za každého počasí a nebyl to jen déšť, jehož zvuk se po půdě rozléhal, když dopadal na střechu. Ale také peroucí se ptáci na střeše, pálicí se gummy brzdícího auta, náhodné výkřiky a hlasy z ulice či praskající dřevo v trámech. Tuto atmosféru mi dotvářela tma v brzkých večerních hodinách, kdy jsem maloval jen za světla jednoho reflektoru. Jistě si dovedete představit, že pro jakoukoliv představivost je to poměrně dost podnětů, aby rychle začala pracovat.

„Prožitek strachu tedy patří k naší existenci. Jakkoli to platí všeobecně, každý člověk prožívá své osobní variace strachu, strachu, který existuje tak málo jako „smrt“ nebo „láska“ a jiné abstrakce. Každý člověk má svou osobní, individuální formu strachu, která patří k němu a k jeho povaze, jako má svou formu lásky a jako musí zemřít svou vlastní smrtí. Existuje tedy pouze strach prožívaný a zrcadlený určitým člověkem, a má proto vždy osobní ráz, při všech společných rysech prožitku strachu o sobě. Tento náš osobní strach souvisí s našimi individuálními životními podmínkami, s našimi vlohami a s naším okolím; má svou historii, která prakticky začíná s naším narozením.“⁸

⁸ RIEMANN, Fritz. Základní formy strachu. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-313-7.

5. POPIS VÝSLEDNÉHO DÍLA

Finální verzi mého obrazu mohu vnímat rozdílně z dálky nebo z bezprostřední blízkosti. Z dálky funguje jako jeden celek a zanikají zde jednotlivé drobné detaily a kreatury. Ty se objeví ve chvíli, když se k obrazu přiblížím a visí přede mnou plocha o výšce zhruba dvou metrů. Díky tomu vidím jednotlivé detaily. Ty jsou v obraze v takové hustotě a chaosu, že očima přeskakují z jednoho na druhý.

Maloval jsem obraz čtyři měsíce a nacházel jsem stále nová místa, která mě podněcovala k tvorbě. Nechal jsem však záměrně některé plochy nedotvořené. Doufám, že tato místa budou u diváka probouzet fantazii a může si tak obraz dotvořit dle svého.

Zároveň jsem zvědavý, jak se na tento obraz budu dívat za několik let s novými životními prožitky a jestli ve mně ponechané abstraktní plochy budou vzbuzovat nové asociace.

6. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. Wikipedia contributors. *Imaginace*. WIKIPEDIA.
<https://cs.wikipedia.org/wiki/Imaginace>
2. *Malá československá encyklopedie: III. svazek I-L*. Praha: ACADEMIA, 1986. ISBN 21-118-84.
3. VIGUÉ, Jordi. *Mistři světového malířství*. Čelistice: Rebo Production CZ, 2006.
4. RIEMANN, Fritz. *Základní formy strachu*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-313-7.

7. RESUMÉ

I chose imagination as the topic of my bachelor's thesis. In this topic I was able to work with my imagination. I created the painting by accidentally ink on paper and thus abstract spots. I expanded these spots further using my ideas. With this style I filled the entire area which was 2.1 meters by 4.7 meters. I hope that my image will trigger the spectator's imagination just as it triggered mine.

8. SEZNAM POUŽITÝCH PŘÍLOH

Příloha číslo 1 – PŘEDCHOZÍ PRÁCE	10
Příloha číslo 2 – DOKUMENTACE PROCESU TVORBY	11
Příloha číslo 3 - FINÁLNÍ ÚPRAVA OBRAZU	12

Příloha číslo 1 – PŘEDCHOZÍ PRÁCE

9

10

⁹ Klauzurní práce na téma hledání asociací, papír, 100 x 70 cm

¹⁰ Klauzurní práce na téma strach, papír, 100 x 70 cm

Příloha číslo 2 – DOKUMENTACE PROCESU TVORBY

11

12

¹¹ Expresivní motivy

¹² Rozpíjení tuše do expresivních motivů

Příloha číslo 3 - FINÁLNÍ ÚPRAVA OBRAZU

13

14

¹³ Rozpracovaný obraz před tvořením detailů a kontrastů

¹⁴ Obraz před finálním barevným orámováním

15

¹⁵ Výsledná práce, papír, 210 x 470 cm